

UMMI, zavod za izobraževanje Koper

Izvenšolsko neformalno izobraževanje mladostnikov o trajnostnem varovanju lokalnih vodnih virov

dr. Liliana Vižintin, vodja projekta
bio.gimnazija@gmail.com

Projekt: REKA RIŽANA – OD IZVIRA DO IZLIVA: Interdisciplinarne ideje mladih

•Projektni razpis 2010 Urada Vlade RS za komuniciranje v sodelovanju z Ministrstvom za okolje in prostor, namenjen nevladnim organizacijam, katerega tema je bila Biotska raznovrstnost in podnebne spremembe.

•V sklopu prijavljenega projekta smo si zadali cilj, da na nov, ustvarjalen način pritegnemo mlade k raziskovanju in spoznavanju lokalnih vodnih ekosistemov.

•Preko aktivnega ozaveščanja mladostnikov o ekoloških problematikah smo jih želeli tudi seznanjati z načeli trajnostnega razvoja.

Namenjen je bil mladostnikom v srednjih šolah in osnovnošolcem tretje triade

- ✓ OŠ Dekani
- ✓ Gimnazija Koper
- ✓ OŠ Oskarja Kovačiča Škofije
- ✓ OŠ Ivana Babiča - Jagra Marezige

Vključenih je bilo skupaj 30 mladostnikov, ki so prostovoljno sodelovali v projektu.

- Za sodelovanje smo jih pridobili preko promocije projekta, ki je potekala po šolah.
- Mladostniki so lahko sodelovali na različne načine (pisanje prispevkov za publikacijo, slikanje, sodelovanje v delavnicah).
- Delavnice so potekale predvsem na terenu, v popoldanskem času.

Zakaj prav reka Rižana?

- Reka Rižana ne predstavlja le nepogrešljiv vir oskrbe s pitno vodo za slovensko Istro, ampak tudi izjemen in še ne dobro raziskan ter ovrednoten lokalni vodni ekosistem.

Nekaj podatkov o reki Rižani:

Komaj 14 kilometrov dolga Rižana izvira pod kraškim robom v bližini naselja Hrastovlje ob cerkvi svete Marije, izliva se v Koprski zaliv.

Od leta 1935 je reka Rižana glavni in edini vir za oskrbo s pitno vodo na območju Mestne občine Koper, občine Izola in občine Piran, kar pomeni, da Rižanski vodovod oskrbuje 105 naselij oz. 80.000 prebivalcev.

Njeno prispevno območje obsega preko 200 kvadratnih kilometrov in sega do 500 metrov nadmorske višine ter ima 18 pritokov hudourniškega značaja.

Številni posegi so v preteklosti ogrozili življenje v reki in spremenili predvsem spodnji del struge.

Tudi s sekanjem obrežnega drevja so periodično povzročali vedno novo škodo (ob reki najdemo naselja in kmetijska zemljišča).

Še vedno prisotni negativni vplivi antropogenega izvora (industrija, promet, divja odlagališča odpadkov,..).

Aktivnosti (različne delavnice, ekskurzijah in srečanja) smo izvajal vzdolž celotne poti, ki jo reka opravlja od izvira do izliva v morje.

Mladostniki so se lahko preizkusili v...

- slikanju ob reki Rižani na temo pomena vode;
- terenskem delu, raziskovanju rastlin in živali v vegetacijskem pasu na bregovih reke ter življenja v reki
- laboratorijskih poskusih, kemijski analizi vode in določanju bioindikatorjev;
- odkrivanju vodozbirnega območja Rižane;
- plovbi s kanuji po reki in spoznavanju reke tudi s te perspektive;
- pogovorih s starejšimi krajanji in še v mnogo drugem;

NA MA
POTI DO KAKOVOSTNEGA ZNANJA NARAVOSLOVJA IN MATEMATIKE

Vsebine smo oblikovali v sodelovanju z različnimi **društvi, podjetji in posamezniki**, ki so aktivni pri ozaveščanju mladine o ekoloških tematikah in so povezani z reko Rižano.

Naš namen je bil tudi osveščanje lokalne in širše javnosti ter ustvarjanje novih povezav, ki bi pripomogle k še bolj učinkovitemu skupnemu delovanju.

NA MA
POTI DO KAKOVOSTNEGA ZNANJA NARAVOSLOVJA IN MATEMATIKE

Publikacija: Reka Rižana, dragocen vir življenja, zabave, znanja in ustvarjalnosti

Naša doživetja, nove izkušnje, izdelke, misli in spoznanja zbrali v publikaciji.

Želeli smo podati zanimiv, pester in doživljajski pogled na reko Rižano.

Namenjena je predvsem mladostnikom in pa tudi učiteljem kot primer ustvarjalnega dela z mladostniki.

NA MA
POTI DO KAKOVOSTNEGA ZNANJA NARAVOSLOVJA IN MATEMATIKE

„Vse mlade, ki nosijo v sebi veliko sposobnosti, znanja in mladostne ustvarjalne energije, želimo združiti z znanstveniki in umetniki, da se skupaj obrnejo k naravi in prinesejo kraju nove ideje za uporabo in razvoj.“

*Marija Mahne,
direktorica zavoda UMMI*

NA MA
POTI DO KAKOVOSTNEGA ZNANJA NARAVOSLOVJA IN MATEMATIKE

**Ustvarjalni Ex tempore »Voda izvir Življenja«
Jurij Jermančič**

NA MA
POTI DO KAKOVOSTNEGA ZNANJA NARAVOSLOVJA IN MATEMATIKE

**Analizirali smo kemične dejavnike reke Rižane
Franc Valentin**

„Namen tega sklopa delavnic na terenu in v laboratoriju je bil opraviti raziskavo, ki bi lahko mladim prikazala metodologijo in pristope pravega raziskovalnega dela.“

NA MA
POTI DO KAKOVOSTNEGA ZNANJA NARAVOSLOVJA IN MATEMATIKE

Reka Rižana danes in nekoč

Bernarda Bevc Šekoranja

“V slovenski Istri je bila v 19. stoletju gostota mlinov največja ravno ob reki Rižani, povprečna razdalja med dvema mlinoma je znašala le 279 metrov (skupaj je delovalo približno 29 mlinov).”

Primerjava toka reke Rižane (z modro bravo je označen današnji tok, z rdečo barvo pa nekdanji tok iz 19. stoletja)

NA MA
POTI DO KAKOVOSTNEGA ZNANJA NARAVOSLOVJA IN MATEMATIKE

Na izviri reke Rižane se začne tudi zgodba o Rižanskem vodovodu Koper (RVK)

Sara Krbavčič, Rižanski vodovod Koper

“Zdravo pitno vodo in varno za pitje neposredno iz domače pipe pripravimo na vodarni v Rižani.”

Vodarna Rižana

NA MA
POTI DO KAKOVOSTNEGA ZNANJA NARAVOSLOVJA IN MATEMATIKE

Ekскурzija po vodozbirnem območju in dolini reke Rižane

Franc Malečkar

Geografske ter geološke značilnosti vodozbirnega območja in doline reke Rižane nam je predstavil Franc Malečkar, naravovarstvenik, inštruktor speleodidaktike, ki se že mnogo let ukvarja s podajanjem krasoslovnega znanja.

NA MA
POTI DO KAKOVOSTNEGA ZNANJA NARAVOSLOVJA IN MATEMATIKE

Ribogojnica ob izviri reke Rižane

Branko Prodan

Ribogojnica Rižana, ki je v lasti samostojnega podjetnika Branka Prodana, ima že več kot tridesetletno tradicijo pri vzgoji postrvi.

NA MA
POTI DO KAKOVOSTNEGA ZNANJA NARAVOSLOVJA IN MATEMATIKE

Življenje ob reki Rižani v preteklosti

Nadja Jakomin

“Voda odhaja in prihaja nova. Vedno nova, druga voda, nikoli ista. S seboj nosi radost, življenje, skrivnosti. Misli mi nehote uidejo v otroštvo.”

NA MA
POTI DO KAKOVOSTNEGA ZNANJA NARAVOSLOVJA IN MATEMATIKE

Kanuji na Rižani

Klemen Božič

“Del Rižane, ki smo si ga med počasnimi zaveslji ogledovali iz kanuja, je dandanes melioriran in urejen kanal.”

NA MA
POTI DO KAKOVOSTNEGA ZNANJA NARAVOSLOVJA IN MATEMATIKE

Ogled izliva reke Rižane znotraj Luke Koper

POTI DO KAKOVOSTNEGA ZNANJA NARAVOSLOVJA IN MATEMATIKE

Luka Koper in reka Rižana sta neločljivo povezani, saj pristanišče skoraj v celoti leži na zemljišču, ki ga je v prejšnji geološki dobi nanosila reka ob svojem izlivu v morje.

Tudi sedaj se njen glavni tok izteka prav skozi sredino pristanišča.

Reka Rižana – sladkovodni raj slovenske Istre

POTI DO KAKOVOSTNEGA ZNANJA NARAVOSLOVJA IN MATEMATIKE

Denis Obad, gospodar Ribiške družine Koper

“V Ribiški družini Koper se zavedamo, da svet stoji na mladih, zato se trudimo, da le-te vzgajamo v duhu spoštovanja do reke, do vseh živali in rastlin, ki naseljujejo reko Rižano in naravo nasploh.”

Rižana skozi objektiv kamere

POTI DO KAKOVOSTNEGA ZNANJA NARAVOSLOVJA IN MATEMATIKE

Edi Mavsar, samostojni novinar in ustvarjalec reportaže o reki Rižani in stvareh, ki so z njo povezane

Dobili smo tudi podporo medijev, saj smo naše aktivnosti predstavili v sodelovanju z RTV Koper Capodistria: v okviru lokalnega in nacionalnega program radija in televizije so poročali o našem delu ter izdelali dokumentarni film o reki Rižani, kjer smo tudi mi nastopali.

Končna predstavitev rezultatov projekta v Kopru in razstava izdelkov v Pretorski palači v Kopru.

POTI DO KAKOVOSTNEGA ZNANJA NARAVOSLOVJA IN MATEMATIKE

Evalvacijo smo opravili s pomočjo anonimnega vprašalnika. Ugotovili smo, da je bil odziv mladostnikov pozitiven.

Mladostnikom smo uspeli vzbuditi interes do obravnavane problematike, jih pritegniti v naravo in jih ob tem tudi izobraževati in ozaveščati.

Doseženi cilji pri mladostnikih so bili:

- spodbujanje zanimanja za lokalne vodne ekosisteme;
- poznavanje pomena vode za človeka in aktivnosti človeka, ki so povezane z vodo;
- poznavanje pomena trajnostnega, učinkovitega in pravičnega upravljanja z vodnimi viri;
- širjenje skrbi za čisto okolje in za varovanje voda.

POTI DO KAKOVOSTNEGA ZNANJA NARAVOSLOVJA IN MATEMATIKE

**NA
MA**
POTI DO KAKOVOSTNEGA
ZNANJA NARAVOSLOVJA
IN MATEMATIKE

Ministrstvo za okolje in prostor je podelilo UMMI, zavodu za izobraževanje Koper, priznanje za uspešno izvedbo projekta.

**NA
MA**
POTI DO KAKOVOSTNEGA
ZNANJA NARAVOSLOVJA
IN MATEMATIKE

Projekt so finančno podprli:

- Urad vlade RS za komuniciranje
- v sodelovanjem z Ministrstvom za okolje in prostor **MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR** **skrbimo za vode**
- Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za mladino
- Mestna občina Koper
- Avtobusni prevozi Rižana

**NA
MA**
POTI DO KAKOVOSTNEGA
ZNANJA NARAVOSLOVJA
IN MATEMATIKE

Za sodelovanje se zahvaljujemo

- Rižanskemu vodovodu Koper
- Ribiški družini Koper
- RTV Koper/Capodistria
- Luki Koper
- Ribogojnici Rižana (Branko Prodan, s. p.)

**NA
MA**
POTI DO KAKOVOSTNEGA
ZNANJA NARAVOSLOVJA
IN MATEMATIKE

... in mladim udeležencem projekta!

**NA
MA**
POTI DO KAKOVOSTNEGA
ZNANJA NARAVOSLOVJA
IN MATEMATIKE

Slike in besedila v predstavitvi so prispevali mentorji UMMI zavoda za izobraževanje Koper in ostali, ki so sodelovali v projektu.

Vir: VIŽINTIN, L. (ur.): Reka Rižana, dragocen vir življenja, zabave, znanja in ustvarjalnosti: projekt Reka Rižana - od izvira do izliva: interdisciplinarne ideje mladih, (Ustvarjalnost mladih - morje interesov, let. 3, št. 1). Koper: UMMI, zavod za izobraževanje, 2010.

Projekt je predstavila Liliana Vižintin, vodja projekta in urednica knjige o reki Rižani.